

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZAPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): **Martina NOVÁKOVÁ**

Název práce: Altruismus – pohled evoluční psychologie versus sociální a kulturní antropologie

Vedoucí práce:

RNDr. Vladimír BLAŽEK, CSc.

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Cíle práce nejsou jednoznačně formulovány, resp. jsou poněkud nejasně rozptýleny v posledních odstavcích Úvodu. Komplexnost altruistického chování však neumožňuje v jedné bakalářské práci shrnout celou problematiku. Vlastní práce však má jasnou linii a splňuje cíle a záměr práce velmi kvalitně.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Autorka zpracovala problematiku altruismu na náročné úrovni. Shromáždění a výběr poznatků, jejich srovnání a vytvoření celkového obrazu dokazuje tvůrčí přístup autorky. V úvodních částech se snažila vyrovnat s pojetím (resp. definováním) altruismu z různých pohledů – zde se jí podařilo jen seskupení těchto přístupů. V další části popisuje jednotlivé úrovně altruismu a koncepce opírající se o evoluční přístup. Kriticky hodnotí příslušné hypotézy a názory. V poslední části přináší na konkrétním příkladu oblasti medicíny, jak se altruismus projevuje v současné společnosti.

Přílohy se týkají uvedené poslední části práce.

Použitá literatura má rozsah 46 titulů, což je pro účely bakalářské práce plně dostačující; využila tak jen část příslušné literatury, ale výběr byl vhodný a umožnil autorce naplnit cíle práce.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Text je psán čtivě a srozumitelně, jen někdy jsem měl pocit poněkud „krkolonnější“ formulace. Struktura práce odpovídá zadání a obsahu. Grafická úprava je přiměřená, Práce neobsahuje chyby. Autorka správně užívá citační úzus. Poměrně často cituje sekundární zdroje, někdy však nedocenila možnost dohledání zdroje primárního (např. na str. 20 uvádí myšlenky E.O. Wilsonu z publikace J.P. Rushtona, ačkoliv by uvedené úvahy nebyl problém vyhledat, zde dokonce i v češtině).

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce je pěkným přehledem problematiky altruismu v antropologickém a evolučním kontextu. Celkový dojem je dobrý. Spolupráce s autorkou probíhala bez problémů.

Význam modelu opakované hry Vězňovo dilema není v práci dostatečně zhodnocen. Naopak je ve srovnání s ostatním výkladem poněkud zbytečně analyzován genetický výklad nepříbuzenského altruismu. Některé části jen velmi stručně naznačují další témata (typicky např. odkaz na altruistické chování u zvířat na konci kapitoly 4.1 Vrozenost altruismu). Celkově však je chvályhodné, že altruistické chování je představeno jako víceúrovňové, kdy se u jednotlivých typů altruismu uplatňují odlišné procesy a motivace. Za přínosné považují i snahu autorky udržet vyváženost mezi teoriemi opírajícími se o evolučně biologická vysvětlení altruismu a názory zdůrazňující sociální či kulturní stránky altruismu.

Část o altruismu v medicíně má k předchozím spíše volný charakter; na druhou stranu přináší některé zajímavé myšlenky (např. ve vztahu k chápání Hippokratova slibu).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Mohla by autorka uvést nějaký další příklad do určité míry institucionalizovaného altruismu (vedle lékařství) v současné společnosti?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Výborně

(s dílčími výhradami)

Datum: 18.5.2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Martina Nováková

Název práce: Altruismus – pohled evoluční psychologie versus sociální a kulturní antropologie

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Daniel Sosna, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cíl práce se mi na počátku práce nepodařilo nalézt, což považuji za vážný nedostatek. Nedokáži tedy zhodnotit, zda byl naplněn. Na konci úvodu ale autorka formuluje zajímavý argument, který čtenáři umožňuje pochopit, který směrem následující text zřejmě povede. Autorka argumentuje, že „... ačkoliv altruismus sehrál velmi důležitou roli v evoluci a formování lidské společnosti, je sám tímto vývojem ovlivňován a podléhá změnám v čase.“ (s. 2) Je velmi sympatické, že se autorka snaží na začátku práce formulovat argument, který je navíc zajímavý. Bylo by ale vhodné na počátku problém lépe konceptuálně ukotvit. Není zřejmé, zda autorka předpokládá, že se v průběhu času mění altruismus samotný (tzn. forma chování) nebo že se mění představy o altruismu.

Cíl práce je formulován až v závěru (pohled na altruismus z evolučního hlediska), ale nekoresponduje příliš s počátečním argumentem ani názvem práce samotné.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Studie je postavena na práci s literaturou, což považuji za méně náročné, než provedení vlastního empirického výzkumu. Na druhou stranu autorka téma zmapovala solidně, o čemž svědčí rozsah práce i použitá literatura.

Práce nejprve mapuje historii úvah o altruismu a pokračuje představením evoluční perspektivy, která zde výrazně dominuje. Dále se autorka zaměřuje na altruismus v lidské společnosti a lékařství. Tématika je zpracována přehledně a srozumitelně. Mám jen několik poznámek k významným pracím, které autorka do svého přehledu nezahrnula. V první řadě jde o pokrytí tématu teorie her. V posledních letech se v antropologii v souvislosti s výzkumem mezikulturní variability altruismu a kalkulačního uvažování rozvinuly především ultimátní a diktátorské hry, které přinesly velmi zajímavé výsledky o společnostech s různým způsobem obživy a stupněm integrace do tržního systému. Druhým bodem je kritická studie Marshalla Sahlina *The Use and Abuse of Biology: An Anthropological Critique of Sociobiology*, která sociobiologii zasadila fatální ránu, ze které se dodnes nevzpamatovala. Právě Sahlins je naprosto klíčový pro analýzu vztahu mezi evoluční psychologií a sociokulturní antropologií, protože kriticky rozebírá vztah mezi biologickým a sociálním příbuzenstvím ve vztahu k *fitness*. Sahlins na konkrétních příkladech odkrývá problematičnost předpokladů sociobiologie a evoluční psychologie. V celé práci obecně absentuje pohled sociální a kulturní antropologie, o kterém na počátku práce autorka hovoří. Obávám, se že zůstala uzavřena v biologizujících a psychologizujících přístupech. Copak se k povaze altruismu a reciprocity nevztahují ti největší autoři typu Mause, Polanyiho, nebo již zmiňovaného Sahlina? Kde jsou klasické práce (Wagner, Schneider) nebo současná diskuze o povaze příbuzenství autorů jako Carsten, Stone, Fischer nebo Read. Touto poznámkou nechci říci, že bakalářská studentka může shrnout vše. To nelze. Z práce se ale naprosto vytratil pohled sociální a kulturní antropologie.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Po jazykové stránce je práce na solidní úrovni. V některých pasážích, kde autorka popisuje klasifikaci určitého tématu se stává, že má text slabší tok, ale na druhou stranu je tímto způsobem text jasně strukturován. Autorka cituje korektně až na drobné chyby. Např. u přímé citace v uvozovkách musí být závorka s udáním zdroje hned za uvozovkami a není možné psát dál a citovat na konci odstavce (s. 3). Jako většina studentů si autorka plete pozici tečky ve vztahu k citaci (věta je uzavřena tečkou před citací). Nad původem tohoto fenoménu si lámu hlavu již mnoho let a budu vděčný, pokud mi někdo vysvětlí, proč většina studentů systematicky dělá stejnou chybu. Překlepy a jiné drobné chyby jsou v práci vzácné (s. 20, 42, 45). Rozeznávat by autorka měla i mezi spojovníkem a pomlčkou, které nepoužívá správně. Anglické resumé je srozumitelné. Přílohy jsou informativní.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Bakalářská práce Martiny Novákové je solidně zpracovaná a přináší dobrý přehled v problematice. Autorka zpracovala rozsáhlou literaturu, která je relevantní. Na druhou stranu si ani po přečtení nejsem jistý, co bylo vlastně cílem práce. Název práce konfrontuje evoluční psychologii se sociální a kulturní antropologií, hlavní argument sleduje proměny altruizmu v čase a cíl formulovaný až v závěru hovoří jen o evoluční perspektivě. Sociální a kulturní antropologii v práci vidím jen okrajově a oporu pro hlavní argument vidím také jen velmi slabou. Osobně jsem navíc přesvědčen, že drobný empirický experiment by práci jedině prospěl.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Co bylo vlastně cílem práce?

Které části práce dle Vašeho názoru reflektují perspektivu sociální nebo kulturní antropologie?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*): **Velmi dobře**

Datum: 25.5.2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby bakalářské práce:

Téma práce: Altruismus - pohled z evoluční psychologie versus
sociální a kulturní antropologie

Vedoucí práce: RNDr. Vladimír BLAŽEK, CSc.

oponent práce: Mgr. Daniel ŠOSNA, Ph.D.

Průběh obhajoby: komise představitelů posudky ne předkládala
bakalářskou práci.

Studentka zapověděla otázky. Práce byla obhajována.

Členové zkušební komise:

Mgr. Tomáš Hirt, Ph.D.

PhDr. Tereza Zíková, Ph.D.

RNDr. Vladimír Blažek, CSc.

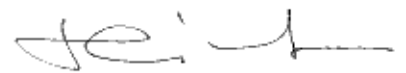
Mgr. Lukáš Friedl

Doc. Petr Lozoviuk, Ph.D.

PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.

Klasifikace: *velmi dobře*

Datum obhajoby: 31. května 2012

podpis zkoušejícího